

С.С. ДЕГТЯРЕНКО, заст. начальника головного управління
ветеринари в Запорізькій області

ПРОФІЛАКТИЧНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАХОДИ ПРОТИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТА ЛЕЙКОЗУ

Забезпечення стійкого епізоотичного благополуччя в державі – головне завдання ветеринарної медицини, адже це запорука не тільки задовільного стану тваринницької галузі, а й здоров'я людей. В останні роки дуже гостро стоїть питання інтеграції країни до міжнародних організацій та гармонізації нашого законодавства в галузі ветеринарії з нормами і стандартами ЄС, СОТ тощо. Тому ліквідація й профілактика лейкозу, туберкульозу, лептоспірозу, сказу, інших хронічних і гострих інфекційних та інвазійних захворювань – постійно серед основних завдань служби держветмедицини Запорізької області.

Станом на 01.01.2000 р. в області нараховувалось 14 неблагополучних пунктів з позитивно реагуючими тваринами у 133 господарствах усіх 20 районів. До кінця року було 2852 голови такої худоби.

Протилейкозні заходи до 1994 р. практично не проводились. Протягом

1994–1996 рр. усі 387 господарств, які утримували ВРХ (із них – 4 племзаводи і 28 племінних ферм), були оголошені неблагополучними щодо лейкозу. У 1996 р. у сільськогосподарських підприємствах нараховувалося 465 229 голів худоби, досліджено на РІД – 270 810, позитивно реагувало – 54 376 (20%). У приватному секторі дослідили 76 139 тварин, серед яких 12 300 виявилися позитивно реагуючими (15%) (табл. 1).

Основна кількість господарств (109) мала рівень інфікованості 10–20%, 95 – 20–30%, 54 – 30–40%. На них накладалися карантинні обмеження. Спочатку оздоровлення проходило досить повільно, зі значними порушеннями діючої інструкції. Спеціалісти, керівники господарств та деяких ветеринарних закладів недооцінювали важливість та глибину проблеми, що вимагала вирішення. Основна робота з оздоровлення від лейкозу і туберкульозу проводилась в останні десять років (табл. 2).

Управління ветмедицини в Запорізькій області після ретельного аналізу та уточнення епізоотичної ситуації організувало кілька засідань надзвичайної протиепізоотичної комісії, на яких затвердили довгострокові й річні плани оздоровлення від цих хвороб. Аналогічні засідання НПК і семінари проводилися в усіх районах, було запрошено керівників і спеціалістів господарств, які доповідали про причини низької якості оздоровчих заходів, обговорювали шляхи подолання недоліків.

Державні інспектори обласного та районних рівнів підвищили свою можливість до порушників діючих інструкцій, яких в окремих випадках навіть притягували до адміністративної відповідальності.

Перед зняттям обмежень кожен неблагополучний пункт піддавали комплексному обстеженню за участю спеціалістів обласної ланки. Адже обов'язковим є проведення усіх заходів, передбачених діючою інструкцією, зокрема якісне виконання ветеринарно-санітарних робіт у приміщен-

нях і літніх таборах, буртування гною за межами ферми у спеціально відведених місцях. Особлива увага приділяється питанням санітарного ремонту приміщень та якості проведеної дезінфекції.

З 2000 по 2007 р. оздоровлено 38 неблагополучних щодо туберкульозу

Таблиця 1 – Динаміка захворюваності ВРХ на туберкульоз у господарствах області за 1999–2010 рр.

Рік	Проведено досліджень, тис. голів	Виявлено реагуючих у господарствах, голів	П/А	Виявлено неблагоп. пунктів	Оздоровлено неблагоп. пунктів	Кількість неблагоп. пунктів на кінець року
1999	922,7	2955	49	8	8	14
2000	772,1	2852	448	9	11	12
2001	690	2490	22	6	9	9
2002	669,8	2490	61	4	4	9
2003	529,1	754	64	1	7	3
2004	364,2	169	127	1	1	3
2005	280,6	120	8	2	3	2
2006	260,1	279	2	1	1	2
2007	222,4	29	4	–	2	–
2008	184,8	27	4	–	–	–
2009	153,8	23	–	–	–	–
2010	142,4	136	–	–	–	–

Таблиця 2 – Динаміка проведення діагностичних досліджень на лейкоз у Запорізькій області в 2000–2010 рр.

Рік	Проведено досліджень, голів	Виявлено РІД позитивних, голів	% виділення	Виявлено гем. хворих, голів	Оздоровлено неблагоп. пунктів	Кількість неблагоп. пунктів на кінець року
2000	342 314	47 262	13,8	1851	50	226
2001	277 242	31 619	11,4	1511	48	178
2002	222 350	24 600	11,1	1413	50	128
2003	293 254	21 084	7,1	1322	48	60
2004	248 852	13 742	5,5	444	45	38
2005	204 514	8031	4,0	390	21	18
2006	164 729	3205	1,9	223	13	5
2007	147 925	2951	2,0	25	3	3
2008	142 426	1370	1,1	11	3	3
2009	124 027	949	0,8	–	–	–
2010	111 142	625	0,6	–	–	–

пунктів. Кількість реагуючих на туберкульоз тварин у господарствах скоротилася з 2852 голів у 2001 р. до 136 – у 2010 р. Аналіз епізоотичної ситуації за останні десять років вказує на ефективність проведення профілактичних й оздоровчих заходів. Це дало змогу значно поліпшити епізоотичний стан і в грудні 2007 р. цілком оздоровити поголів'я ВРХ.

Зусиллями спеціалістів ветмедицини з 2000 по 2008 р. від лейкозу оздоровлено 281 неблагополучний пункт, а в 2008 р. Запорізька область остаточно позбулася неконтрольованих спалахів цієї хвороби.

Станом на 01.01.2011 регіон вважається благополучним щодо лейкозу і туберкульозу, але під час здійснення планових алергічних і серологічних досліджень інколи все ще трапляються поодинокі випадки виявлення позитивно реагуючих тварин. При цьому

проводяться заходи згідно з відповідними інструкціями, обов'язково дезінфекуються місця утримання худоби.

Основна запорука забезпечення подальшого епізоотичного благополуччя – безумовне виконання вимог законів України «Про ветеринарну медицину», «Про безпечність та якість харчових продуктів», діючих інструкцій, планів проти епізоотич-

них заходів, наказів і розпоряджень Держветфітослужби України та інших нормативно-правових документів. ☉

Одержано 04.02.2011

